

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 2.

V Ljubljani, v soboto 12. januarja 1901.

Letnik VI.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — Naročnina je za vse leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani, Gradišče štev. 15. Uradne ure od ure 3—6 pop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Kaj bo s Slovenci?

Slovensko odposlanstvo se povrne v državni zbor slabeje ne-le glede števila, ampak tudi glede ugleda in moralne moči. Po tolikem trudu in tako neznanskih žrtvah, katere sta katoliško-narodna stranka in liberalna stranka za svoje kandidate položili na altar domovine — slabeje!

Pokazale so zadnje volitve, da smo Slovenci jedini le še tam, kjer smo v manjšini. Le častno manjšino, kakor na obalah adrijskega morja, še prenese združena slovenska pamet, kjer se prične večina, tam se prične dvojna pamet in boj mej obojno mora biti hud, do moža. Tako veleva ločena pamet.

Doslej so slovenski poslanci, ki so bili na Dunaju skupaj v jednem klubu, napolnili vsaj prostor za vrati, kadar so prišli ministra kaj prositi, in minister jih je najprej preštel, ker tehta po številu poslancev moč svojih obljub, odslej bodo prihajali razcepljeni: krščanski slovenski poslanci za se in liberalni mandeljci za-se. Dr. Tavčar je intrig in denuncijacij vajen; kar sedaj dela v „Slovenskem Narodu“, to bo potem delal na Dunaju. Jedina njegova naloga bo, izpodbijati uspehe slovenskih poslancev. Za tak posel je človek res kmalu dober, treba mu samo malo prefriganosti, da o pravem času zavoha, kje treba podreti, in lahko naredi veliko podrtijo, katere narodna moč ne popravi desetletja.

Kaj bo s Slovenci? Na nobeni točki, kjer imamo Slovenci še kaj moči, se nismo borili pri zadnjih volitvah z narodnim nasprotnikom. Opešal je naš pogum proti tistemu, ki nas davi. Zadovoljni so liberalni Slovenci že s tem, da davijo krščansko misel mej rodnimi brati in mi — trpimo voljno preganjanje in zaničevanje. Veseli so liberalni žurnalisti, da povišujejo luteranstvo, hujskajo v pravoslavje in da grenke solé duhovnom, škofom in papežu, To imenujejo napredek. Katoličani ostanemo pri veri svojih

očetov. Ko bi liberalci pognali vse Gočane in vse svoje pristaše v razkolništvo, mi ostanemo pri stari veri. Ko bi posledica nam vsiljenega verskega boja bila tudi pogin naroča, mi ostanemo. Tvrđ bodi, neizprosni, mož katoličan!

Priznamo pa, da bi se radi iznebili tega boja. Radi bi svoje moči porabili drugje, ko bi nam liberalci pri miru pustili pravice naše vere v javnosti. In kako lepo bi šlo! Igraje bi Slovenci lahko vzeli Nemcem dva mandata na Kranjskem za državni zbor in 10 mandatov za deželni zbor, ko bi le ta denar, ki ga porabimo za medsebojno klanje, porabili v to, da razbijemo nekoliko — znamenj naše sužnjosti. Veleposestnikov je prišlo volit 48 in, dasiravno jih stoji mnogo blizu bobna, so vendar volili dva poslance, vsa peta kurija pa samo enega. Kaj bo s Slovenci, ki ne znamo računati!

„Le naprej po tej poti!“ kriče liberalni voditelji. Kakor tropa gamsov pred lovcem tako beži liberalna čreda pred poganjačem naprej, da bi je ne zadel strel revolver žurnalista, ki drži v roki „Slov. Narod“. Brez misli naprej, samo da se otmemo zasramovanja — to je jedino načelo liberalne črede. Ako pa kdo le nekoliko zataji katoliške principe, prištevajo ga liberalni generali svojim. Zrno kaciła kakemu maliku — zadošča! Ponorčuj se malo iz kake svetnice mučenice in mesto ti plača 2600 kron kot arhivarju. Če svetnike javno častiš, si hinavec in si pri najmanjši, trdo zasluženi plači bašeš bisago. Tako daleč je dovedla korupcija slovensko pamet, da se mnogim tako ravnanje zdi pametno.

Po nečednem boju, katerega nam vsiljujejo liberalci, pa veliko tudi trpi med Slovenci kultura. Prav v tem času, ko se toliko slavi kultura, nam je ista padla v blato. Posurovelost se širi med narodom. Kakor so nekđaj govorili jerušarji pe beznicah, takó govore in pišejo dandanes akademično izobraženi advokati in notarji. Liberalci javno po časnikih prete duhovnom

s pretepom na ulici in res je vsled tega za Malovrhom jih že nekaj pobesnelo — vse to je sad novodobne šole. Kaj bo s Slovenci?

Naj pride, kar hoče, mi smo pripravljene žrtvovati za svetinje naše zadnje srago!

Izvirni dopisi.

Iz Kranja, 9. januarja. Volitve v državni zbor so končane. Naše nasprotnike je njih vspeh neprijetno iznenadil. Ne čudimo se, da nočejo klicati med svet: Slava, slava, zmaga na vsej črti! Ali jim morejo izvabiti ta zmagonosni vsklik tisti štirje glasovi večine, ki jih imajo v vseh gorenjskih mestih za svojega poslanca? In še te s kakim naporom!

Kako in s kakšnimi sredstvi se je agitvalo po drugih mestih, nam ni znano. Ali to lahko z gotovostjo trdimo, da tako nesramno, brezvestno in vsiljivo nikjer ne, kakor pri nas. Dobra jim je bila vsaka laž, bodisi zlobna ali pa neumna. Tako n. pr. da bo g. Vinko Majdič podaril mestu 120 konjskih sil. Ker so se pa bali, da bi jih ljudje ne prijeli za besedo, so pristavili, da takrat, ko bo narejen vodovod iz Kokre, ker dobro vedo, da ta vodovod ne bo nikdar izpeljan. Svetovali bi gosp. Majdiču naj te moči rajši sedaj dá, pred občinskimi volitvami, prihrani si s tem vse agitacijske stroške.

Razun laži služila so jim še druga sredstva. Če jih nima njih katekizem za agitovanje, naj ga v drugi izdaji tudi s tem spopolne. Županov sin je priletel k nekemu mizarju, našemu volilcu: „Naš papa so rekli, da pridite točno ob desetih k njim, ker potem odidejo.“ Zakaj ravno ob desetih, ko se imajo pričeti volitve? mislil si je mož. Odklonil je brž ko ne nameravano mu čast, spremljati župana k volitvam, ter šel volit mož poštenjak po svojem prepričanju.

Pri agitovanji sta se posebno odlikovala „naša“ nadepolna sinka Janka. Kakor znani krojač Skalja tudi ta dva nimata volilne pra-

O civilizaciji.

Predaval dr. F. K. v „Znanstvenem klubu“ v Mariboru dne 23. listopada 1900. (Dalje.)

Za opredelbo in merilo civilizacije se zlasti dandanašnji pogostoma javlja število analfabetov. Toda to merilo je le negativno in enostransko. Res je pač, da veliko število analfabetov zmanjšuje stopinjo kulture in civilizacije, a nasprotno majhno število analfabetov ni vselej znak visoke civilizacije, sicer bi morali tolpe mohamedanskih derviše, ki vsak dan berejo svoj koran, ali po celem svetu razpredene anarhistične družbe proglasiti za najbolj civilizovane. Ta kriterij civilizacije preveč zožuje, ker se ozira le na samski razvoj v človeku.

Tudi bogastvo se rado stavi kot merilo civilizacije, a tudi to je enostransko in neresnično. Ako se namreč vzame bogastvo samo na sebi, brez ozira na razdelitev, potem moramo stare azijske države, kjer se je nakopičilo neizmerno bogastva, in Rim v dobi cesarstva postaviti na vrhunec civilizacije, veliko višje, kakor našo dobo, ko države tiče v dolgovih. Ako se pa opiramo na razdelitev bogastva, potem se mora pripustiti, da je zadnjega pol stoletja civilizacija nazadovala, ker neovržno dejstvo je, da je

n. pr. pred 50 leti pri nas na Avstrijskem bilo več premoženja med širnimi sloji, zlasti kmetiskim ljudstvom, ki tvori pretežno večino prebivalstva, kakor dandanes, ko se je bogastvo steklo v roke nekaterim kapitalistom.

Istotako bi preveč zožili pojem civilizacije, če bi rekli: kolikor večja je svota dela in pridelkov in kolikor pravilnejše je obojno razdeljeno, toliko višja je civilizacija. Zgodovina je proti tej trditvi. Vzemimo Rim neposredno po punskih vojnah. Rimska država je podobna v tej dobi krepkemu možu, ki v polnosti svojih let energično razvija svoje delovanje na vse strani. In vendar ne bo nikdo trdil, da je rimska civilizacija v dobi Scipionov bila višja, kakor na pr. v dobi Avgustovi, ko v rimskem organizmu že začno poganjati zli principi in životvornost rimskega naroda začne pojemati. Če primerjamo Francijo 17. in 18. veka z drugimi državami, vidimo, da se je drugod, n. pr. v Angliji ali Holandiji več proizvajalo in boljše delilo, kakor v fevdalni Franciji, in vendar se enoglasno priznava, da je takrat Francija v civilizaciji prednjačila vsem drugim državam.

Vzemimo ljudstvo, ki ima složno zunanje življenje, malo davkov, malo dela in trpljenja, zasebne razmere urejene, sploh materijalen ob-

stoj ugoden, a intelektualno in moralno življeje je zamrlo. Konkreten vzgled imamo v nekaterih majhnih republikah starega sveta (Kreta, Sibaris, Kroton), kjer so državljani živeli mirno in složno, kakor črede rejenih ovac. Ali je to prava in popolna civilizacija?

Drug narod zopet ima trdo, trudapolno materijelno življenje, vendar ne preslabo, ima velike nadarjenosti in dokaj razvite intelektualne in moralne zmožnosti, a zadušen je princip slobode. Vse je nekako odrevenelo, vse je umerjeno po stalnih šablonah, prostega gibanja in napredka manjka (Sparta) Ali je to civilizacija v idealnem pomenu?

Zopet drugod je do skrajnosti razvita individualna prostost, vsled tega vlada ondi nered, egoizem in nasilstvo; materijelna sila odločuje, kdor ima premalo fizične moči, je potlačen. Ali je to popolna civilizacija? Razbrzdani individualizem je znak barbarizma ne pa civilizacije. In če je kje tudi urejena osebna prostost in ravnopravnost, pa manjka višjih skupnih idej in interesov; družabno in zasebno življenje se razvija malenkostno in enolično. Tudi to ni prava civilizacija.

Ako vprašamo zgodovino in vsakdanje življenje, kaj je civilizacija, nam bo vako stoletje

vice. „Naš Janko“ odbil je enega volilca s tem, da mu je dal delo ob 10. uri, katero je moralo biti izvršeno do 11. ure. Na podoben način je poskušal še pri drugih, pa se mu ni posrečilo. Vredna sta se skazala Janka svojega mojstra krojača, zato lahko pojeta: „Skalja je mojster naš, mi smo pa kseli.“

Naši nasprotniki so jo dobro pogruntali, da se prikupi otroku, ako se mu da bonbončkov, zato imajo za velike otroke vedno pripravljene kakšne bonbončke v obliki predsedništev in podobnih častnih mest v svojih društvih. Volili so ž njimi seveda le „zavedni“ meščani, rekste taki, ki so si budili liberalno zavest pri mesenih klobasah in polnih kozarcih! Zakaj bi tedaj ne volili z gospodi, ki tako radi plačajo! Zavedlo nas bi predaleč, ko bi hoteli objaviti vsa sredstva, katerih so se posluževali, da so ujeli tistih 31 glasov večine, s katerimi se sedaj tako ponasajo. Zares premalo za toliko in „takih“ agitatorjev! Kako bi bilo mogoče, da bi ne zmagali oni, ki imajo pri vseh društvih in še v mestnem zboru vodilno besedo! Agitovalo je vse, staro in mlado, kar leze in gre! Pri nekaterih naših volilcih so si kar kljuko podajali. Zadnji trenutek pritiral je na voliče gosp. C. Pirc še tiste žrtve svojega terorizma, ki se, miroljubne po svojem značaju, niso hotele udeležiti volitev.

Nasprotnikom se niti sanjalo ni, da bode v kljub njih strastni agitaciji število naših volilcev tako naraslo! Zato je g. Pirc tako lahkomisljeno stavil buteljo šampanjca, da jih ne dobomo niti 70! A naši možje so se držali čvrsto, neustraheno in akoravno so pritiskali nasprotniki z vsemi mogočimi sredstvi na nje, odpal nam ni niti eden, nasprotno, pridružili so se nam še drugi, ker so uvideli, kje so njih pravi prijatelji! Slava jim! Mi smo s svojimi uspehi zadovoljni, še en korak in zmaga bo naša.

Primskovo, 8. januarja 1901 Jako obskuren listič, imenom „Gorenjec“, se brez vzroka, pač pa namenoma, da bi provociral, z dopisom dne 5. jan. prav po nepotrebnem zale tava v mene, ki se nikakor ne čutim tako velikega in tudi nikomur nadležnega, da bi se to izplačalo brez posebnega namena, kajti za volitve se niti brigal nisem, in še danes prav iz srca privoščim Vašemu izvoljencu Ferjančiču tisti desetak na dan in toliko pameti, da si v teh letih, ki so mu še na odlog, preskrbi kak gorak kotiček, kjer bode brez truda na stara leta zaspal na zaslugah in lavorikah, ki jih je pridobil za Kranjca.

Dalje mi listič očita, da se počutim dobro na Primskovem, kar, če bi tudi res bilo, gospodje liberalčki kranjski, gotovo ni Vaša zasluga. Malenkost, kar imam, pridobil sem si z delom in trudom pošteno, in nikdo ne naroča pri meni zato, ker se Pintar pišem, ampak zato, ker se potrudim, da svoje naročnike zadovoljam, ti pa večinoma niso niti Kranjci in ne Slovenci,

ampak Lahi in Nemci, dasi vsakemu rad potrežem.

Vaš namen je očividni, namreč obuditi pri mojih kolegih soobrotnih zavist, katero bi Vi izkoriščali pri svojih volilnih manevrih; to Vam pa spodleti, kajti moji kolegi me nimajo vzroka tako soditi, da bi Vaše migljaje razumeli, torej „habeant sibi“ dajte jim, kar njim po božjih in človeških postavah gre, in ne sleparite jih s praznimi obljubami.

Sicer pa tega, kar pišete, sedaj nikdo za res ne jemlje. Volitve v državni zbor so Vas zbegale, zaupanje v sebe ste izgubili in ne upate več dobiti kalinov, ki bi Vam še kaj verjeli in akcija, ki jo s tem dopisom začinjate, naj bi bila introdukcija za prihodnje občinske volitve.

Vaša čast Vam je nadležna in mislite, da ste grešili, in to Vas genira.

Gospod dopisnik Dorte, ali pa njega višji poglavar g. Pirc in njegov sv. duh, začniva!

Sam svoj gospod kot politik niste in nikdar ne bode in bedarije, ki jih napravljate, niso niti Vaša zasluga, niti krivda.

Poželenje bodisi tudi po županskem stolcu je le človeška slabost, in če se tisto ne izpolni, ne škoduje nikomur.

Če pa kdo dela tlako, kot jo delate Vi in cela Vaša stranka za gosp. Majdiča in Ljubljance, Vam ni šteti to v greh, ker, še v tem stoletju tlako delati, je le bedarija.

Tooliko Vam za danes v veselje in tolažbo. Na čenčarije Vam ne bodem odgovarjal, povabim se pa na bilanco vašega triletnega delovanja, ker bi se rad naučil, kako se take bilance delajo. Vaš

Ivan Pintar.

Iz Bohinjske Bistrice, 8. januarja. Že nekaj dni sem odmevala je po vseh bohinj-skih vaseh vesela vest: V ponedeljek bo slovesno blagoslovljenje Kolba predora na Bistrici. Vse se je veselilo. In po pravici. Saj je taka slovesnost redka, izvanredna, zgodovinska! Morda v tem letu in stoletju prva v Avstriji.

Ob 10. zjutraj služil je sv. mašo domači župnik Jan. Piber. Po sv. maši videl si na stotine dobrega bohinjskega ljudstva v lepem sprevodu z duhovščino pomikati se, pevajočega litanije proti predoru. Slovesnost povzdignilo je ubrano zvonjenje in pokanje topičev na bližnji višini.

Vhod predora bil je z zelenjem okrašen. Nad vhom razprostira se pomenljivi napis: „Bog dal srečo!“ Lepe zastave vihrajo na levo in desno. Včerajšnji sneg pobelil nam je dolino, kakor bi hotel še naravo obleči za slovesni dan v praznično obleko.

Prišedši k ozaljšanemu vhodu predora, blagoslovil je č. g. Jan. Novak, dekan radoljiški, ob obilni azistenci bližnjih in daljnih sosedov, zapričeto delo, proseč pomoči od zgoraj. Potem se je pomikal sprevod dalje v notranjost predora. Skrivnostno vzvišeno odmeval je po pre-

doru „Benedictus“. Predor bil je z lampijoni in drugimi svetili čarobno razsvetljen. Domači pevci pa so pevali: Laudate Dominum omnes gentes. Hvala bodi gospodu Bogu ter Lepa naša domovina, k sklepu pa še domačo bohinj-sko pesem.

Po končanem sv. opravilu spregovoril je obilni množici zunaj predora na vzvišenem prostoru nekaj pomenljivih in božrilnih besedij č. gosp. dekan. Omenil je, da Črna Prst pač ni pričakovala, da se bo pod njenim vznožjem vršila taka vzvišena slovesnost. . . Nova železnica ima prinesiti mnogo koristi državi, deželi, zlasti za Bohinjce. Marsikaj dobrega bo prišlo v Bohinj, a tudi brez slabih nasledkov ne bo. Opo-minja torej, naj Bohinjec ostane zvest, kakor do slej i v prihodnjosti sv. veri in domovini.

Redka slavnost ostane gotovo v blagem tradicijskem spominu še poznim rodovom v Bohinju.

Iz Koroškega, 9. januarja. Velikansko iznenadenje je doživel Celovec dne 4. t. m. Iz cele dežele so se zbrali slovenski in katoliško-nemški volilni in zaupni možje, da očitno protestujejo zoper krivice in terorizem pri zadnjih volitvah. Ziva duša razven volilnih in zaupnih mož ni vedela poprej za to zborovanje. Zato pa je bilo Celovčanom to kakor „Deus ex machina“. Saj se pa tudi niso mogli zadosti načuditi klerikalni predrznosti; seveda žal jim je bila ta prevara, ker se niso mogli pripraviti na škandale. Blizu 500 samih zavednih in odločnih kmečkih mož z duhovniki na čelu se je zbralo, kakor bi bili padli iz neba, omenjenega dne v Celovcu v „Masselgartenu“, da povejo svojim nasprotnikom, da še živijo. Zborovalce je pozdravil mil. g. stol. korar Kv. Bittner. Nato je nastopil dež. poslanec J. Huber ter razpravljaj o šoli in vnebovpijoči krivici glede na neznosno razmerje porazdelbe poslancev na posamezne stanove; kmečki in delavski stan sta krivično prikrajšana.

Rup. Pirker, kmet in kandidat v IV. kuriji Gor. Koroške, je izborno bičal obstrukcijo ter dokazoval, da imajo nasprotniki radi le tiste duhovnike, kateri se za politiko ne brigajo, ti so jim vedno: č. g. župnik, č. g. kaplan; kateri pa nezavedno ljudstvo budijo, tisti so jim le pr . . . f . . .

Č. g. V. Podgorc omenja v svojem govoru zlasti poboj v Št. Štefanu. Za kmečki denar pijana druhal je pretepala kmete za zabvalo, da ima zaslužek od kmetov. Zavrača napade učiteljev na duhovnike, češ, da so ti „Volksverdummerji“, in pove naravnost, da velja to za učitelje zapeljivce same. Proč s takšnimi učitelji! Lotiti se moramo resnega dela! Ako bi se duhovniki ne brigali za ljudstvo, bil bi uničen ves družabni red. Pridno moramo sodelovati pri časopisju; to je za nas najboljše politično orožje. Konečno stavi resolucijo, da se slov. kraji izločijo iz nem. volilnih okrajev.

drugače odgovorilo, a odgovor bo bistveno vendar isti. Vsak vek ima svoje nazore, svoje težnje, svoje cilje in ideale v umstvenem, moralnem in ekonomičnem oziru; vsak vek ima torej svojo civilizacijo. Toda temeljni zakoni, po katerih se vrši človeško mišljenje in delovanje, so isti za vse ljudi in za vse čase, različna so le pota, po katerih hodijo ljudje, različna so sredstva, različni predmeti, ki jih obdelujejo. Obseg človeškega delovanja je podoben velikanskemu oceanu, ki ga daleč okoli okrožuje suha zemlja. Ladija v tem oceanu je človek s svojimi zmčnostmi, kroži lahko sem in tje, po krivih ali pravih potih, toda obrežja t. j. svojih temeljnih zakonov in svoje lastne narave ne more nikdar prekoračiti. Vkljub svoji raznoličnosti, ima vendar civilizacija vseh časov nekaj istovetnega, civilizacija je zaklad, ki se popolnoma nikdar ne izgubi, ampak raste in pada ter se prenaša iz stoletja v stoletje. Civilizacija je delo človeških rok, njeno izhodišče je človeška duševno-telesna narava. Iz narave človeške pa vre na dan trojno delovanje: umsko, ki tvori znanosti in umetnosti, moralno, ki spopolnuje srce in voljo, materijelno, ki zadovoljuje telesne potrebe človekove. To trojno področje je torišče, na katerem se dejstvuje in razvija narava člo-

veška, to je polje civilizacije. Zato je potrebno, da se te tri strani človeškega bitja in žitja razvijajo vsopredno in skladno. Kakor hitro se poruši ravnotežje, ter se ena struna preveč napenja na škodo druge ali tretje, je civilizacija enostranska, nepopolna ali celo škodljiva. Ako se n. pr. enostransko razvija intelektualna stran, se snujejo znanstveni zavodi, goje znanosti, se veliko bere in še več piše, poleg tega se pa zanemarja ali celo zatira moralni čut, če se narodi valjajo v kaluži moralne propalosti, ali če se naravnost prezira fizično delo in smatra kot nečastno, ter ogromne množice materijelno stradajo, pač tak položaj ne zasluži imena civilizacije. Resničnost te trditve nam potrjuje zgodovina, zlasti kar se tiče moralne strani (Grki, Rimljani). Montesquieu ima prav, ko pravi: „Več je propadlo držav, ker se je prekršila naravnost, kakor pa, ker so se kršile postave.“ (Grandeur & decadence des Romains M. VIII.)

Kako hudo se pa maščuje preziranje fizičnega dela, vam je žalosten vzgled Španija. Po velikih odkritjih je moč in slava Španije visoko narastla, iz novega sveta se je nagnilo neizmerno bogastvo, in menda takrat je nastal oholi španski narodni izrek: Če se ime Španije izreče, trepetava ves svet. Vsled nakopičenega bogastva

je fizično delo izgubilo vrednost, smatralo se je za nečastno in posledico vidimo sedaj na Španiji.

Ako pa civilizacijo tvori omenjeno trojno delovanje človekovo, ni vendar civilizacija samo zgodovina človeških dejanj. Civilizacija je najvišji in najsplošnejši pojem svetovne zgodovine. Razna zgodovinska dejstva, uredbe, trgovino, obrt, boje, v'adne oblike, presojava po tem, koliko so pripomogli k zboljšanju človeštva t. j. k civilizaciji. Civilizacija je ocean, v katerega teko vse reke narodnega življenja, je splošen izraz, posnetek ali résumé znotranjega in zunanjega življenja človeštva. V prvi vrsti se vpošteva intelektualno in moralno spopolnjevanje, ker, če je to dvojno v redu, sledi ekonomično-materijelno urejenje nekako po sebi. To nam nekako pove latinski pojem besed civilis in civilitas. Pri Pliniju pomeni civilis obče koristno; pri Ovidiju, Pliniju in drugih poznejših prozaikih je civilis uljuden, postrežljiv, prijazen, plemenit, ki nižjim ne da čutiti svojega visokega rodu (quid civilis Augusto?) Civilis se enakoznačno rabi s comis in humanus; temu primerno pravijo Hrvatje civilizaciji „uljudba“. Torej civilizacija je dovršenje človeške narave v intelektualnem, moralnem in ekonomično-materijelnem oziru.

(Dalje prihodnjic.)

Dr. Al. Popovac, kandidat V. kurije, zavrača nesramne napade na svojo osebo od strani surovih nacionalcev. Vseh nezdravih razmer je večinoma krivo liberalno časopisje. Neizmerno zlo je liberalni časnikarski zakon. Ta se mora spremeniti v duhu kat. vere. Ne samo v cerkvah, ampak tudi v zakonodajstvu mora vladati križ.

Konr. Walcher, redaktor „Kärntner Zeit.“ izrazi svoje veselje nad tem, da se je posrečilo prirediti tako impozantno in velikansko zborovanje. Kaj takšnega še nacionalni Celovec nikdar videl ni, pa tudi ne celo Koroška doživela, ter izrazi željo, da bi bilo to zborovanje le začetek k večkratnim poznejšim enakim zborovanjem. Navdušenje, ki nas danes navdaja, naj nesejo zborovalci na vse strani dežele in naj povsod v tem duhu deluje za katoliško stvar.

Nato so se prebrale resolucije v obrambo katoliškega kmečkega in delavskega ljudstva, ki so se sprejele jednoglasno.

Po zborovanju smo šli v dolgi vrsti a mirno in dostojno vsi zborovalci po najbolj obljudenih ulicah pred deželni dvorec, kjer so šli razni za stopniki volilnih okrajev na čelu jim deželni poslanec J. Huber k deželnemu predsedniku in mu predložili resolucije ter ponovili naše zahteve. Med tem pa so se začeli nad nami zbirati črni ohlaki. Ker druga fakinaža ni vedela za nas, morali so jo nadomestiti mlečnozobi rejanci, ki so ravno mimo v šolo šli, ter nas izzivali s svojim hajlanjem. Kako jim je pač potreba krščanskega nauka! Od tod smo korakali k Nj. ekselenci mil. knezu in škofu, h kateremu so šli zopet isti zastopniki, kakor k dež. predsedniku, in mu izrazili našo vdanost ko smo prejeli od prevzvišenega sv. blagoslov, odšli smo zopet nazaj v zborovalnico, kjer se je že sklenilo, da se Slovenci in kat. Nemci udeležijo volitev v V. in IV. kuriji.

Shod je bil nedvomno velikanskega pomena in bo gotovo mnogo prispeval k boljši organizaciji katoliškega prebivalstva v deželi. Stvar slovenskih vodij je, nastopiti tako, da bodo Slovence nemški katoliki zadostno upoštevali.

Politiški pregled.

Državnozbornske volitve. Nade socialnih demokratov se na Dunaju niso spornile. Menili so, da pri ožji volitvi spravijo v peti skupini v drž. zbor svojega voditelja dr. Adlerja, a mož je padel kolikor je dolg in širok. Zmagal je krščanski socialist Prochaska. Soc. demokrati imajo sedaj v drž. zboru 9 svojih mož, v prejšnjem so jih imeli 14. Na Moravskem sta prodrli zopet dva češka katoliško narodna moža in sicer dr. Hruban, dobro znan udeležnikom II. slov. katoliške shoda in Svozil. Mladočehi so izgubili doslej 12 mandatov. Na Spodnjem Štajarskem so izvoljeni v kmetski skupini slovenski kandidati Robič, vitez Berks in dr. Ploj. Na Gorenjem Štajarskem so 4 katoliško narodni poslanci in en „Bauernbundovec“. Znani kričač Rokitansky je propadel. Doslej je izvoljenih 11 katoliško-narodnih Slovencev, 3 liberalni Slovenci, na Goriškem pa v kmetski skupini tolminski župan gosp. Oskar Gabršček, o katerem se še ne ve, kako je njegovo mnenje glede skupnega delovanja slovenskih poslancev. Precej so napredovali Schönererjanci. V prejšnjem drž. zboru so imeli 6 poslancev, že sedaj imajo pa 14 poslancev. V Istri je izvoljen v kmetski skupini Vekoslav Spinčič, kmetski mandat, katerega je doslej imel dr. Laginja je dobil Italijan dr. Rizzi. V kmetskih občinah Bolzan, Meran je izvoljen eden voditeljev nemških katolikov baron Dipauli, ki se je pa odpovedal mandatu. V furlanski peti skupini je izvoljen laški liberallec Na Koroškem so Slovenci izgubili mandat v celovških kmetskih občinah. Kandidat nemške ljudske stranke Anton Tscharre je dobil 141 glasov, Slovenec Grafenauer 82 glasov torej je propadel, v beljaških kmetskih občinah je izvoljen Oraž, v šentvidskih Černig, v špitalskih Verniš. Vsi izvoljeni so pristaši nemške ljudske stranke. Na Češkem sta zmagala tudi Wolf in Schönerer.

Čehi za češko mejo. Koliko žrtvujejo Čehi za šolstvo na jezikovni meji, kaže izkaz češke

„Šolske Matice“. Samo podružnica v Plznu je dala „Matici“ lani 25 755 K 95 v. približno torej toliko, kolikor vsi Slovenci skupaj naberačimo za „Družbo sv. Cirila in Metoda“.

Najstarejši član državnega zbora je vitez Jaworski. On bode tudi predsedoval pri prvi seji bodočega državno-zborskega zasedanja. Star je 79 let.

Rusija in Turkestan. Angleški list „Sunday Special“ je zvedel, da je odšlo 3000 mož ruske vojske iz Batuma na afganistansko mejo. A to da je le nekaka predstraža, v vzhodni Turkestan pa odpošlje Rusija 26.000 mož in 7000 konjenikov. Angleži so radi tega gibanja ruske vojske zelo vznemirjeni. Drugi viri pa še poročajo, da so se na indijsko-afganistanski meji pojavili veliki nemiri, ter da so vstahi pobili tamošnjo angleško vojaštvo. Prebivalstvo onih krajev je odbilo angleške ponudbe.

Ruski car zopet nevarno bolan. Ruski car je nevarno obolel na pljučih. Pravijo, da je to posledica njegove zadnje bolezni. Na ruskem dvoru so zelo v skrbeh zanj. Kakor se vidi, bode ruski car težko okreval.

Nameravani napad na belgijskega kralja. Iz Bruslja se poroča: V kraljevo palačo je udrlo več mož, ki so hoteli na pasti kralja in ga umoriti. Straža jih je ustavila, a oni so napadli stražo. Nastal je boj, v katerem je bilo ranjenih več mož kraljeve straže. Napadalcii so pobegnili. Vsa policija je po koncu, da jih ujame. Splošno se sodi, da je to anarhističen atentat.

Zopet zaroka na črnogorskem dvoru. Zatrjuje se, da se grški princ Jurij, guverner Krete, zaroči s peto hčerjo črnogorskega kneza Ksenijo, ki je stara 20 let.

Vojna v Južni Afriki. Buri napredujejo v kapski koloniji. Udrlo jih je že okoli 5000, za njimi Angleži. Za vrvo je namen Burov, maščevati se nad Angleži za porušena jim domovja s tem, da pokončujejo od kraja angleško imetje v Kapu ter napravljajo velikanske škode. Drugi namen Burov pa je, zvabiti za seboj Angleže v Kap ter tako izprazniti angleškega vojaštva Transvaal, kateri hočejo Buri potem na vseh krajih močno zasesti. Lord Kitchener nujno zahteva novih čet iz Anglije. Na mnogih krajih Buri nenadoma napadajo angleške oddelke, kateri so navadno poraženi. Glavno mesto Oranje države Bloemfontein so Buri popolnoma razdejali. Angleški časopisi zahtevajo, da se v Kapu takoj razglasi nagla sodba.

Domače novice.

Prihodnjo številko „Slov. Lista“ dobe samo tisti naročniki, ki bodo do prihodnjega četrtka plačali vsaj četrtletno naročnino za leto 1901. Prosimo torej, da se nam naročnina takoj pošlje, da dobimo tako pregled letošnjih naročnikov. Le tistemu, kdor do prihodnjega petka plača naročnino, moremo jamčiti za redno doposiljanje lista. Somišljeniki, pridobivajte novih naročnikov! Skrbite, da bodo „Slovenski List“ imeli vsi naši uplivni možje po mestih in deželi!

Zopet nesramna „Narodova“ laž. Vsi liberalni časopisi od „Naroda“ do židovske „Neue Freie Presse“ so prinesli te dni pod debelimi naslovi novice, da je knezoškof dr. Jeglič dobil od deželnega predsednika Heina „nrs“, „radi ščuvanja duhovštine zoper vojaštvo“ in radi „pastirskega pisma, v katerem si je cesarja Jožefa tako pošteno privoščil, da bi državno pravnidstvo kakega družega za take izraze posadilo na zatožno klop“. Ves ta „nos“ je podla izmišljotina liberalnih časnikarjev. „Narod“ je moral prinesiti uradni popravek dež. predsednika „Nos“ ima torej „Narod“ in „Neue Freie Presse“.

„Če ni kejšen klerikalec!“ Piše se nam iz Črnega Grabna: Pri sedanjih gonjih Tavčarice proti ljubljanskim nunam mi na misel prihaja neka dogodba, ki se tiče njenega moža Ivana. Izvedel sem jo iz gotovega vira. Neki naš visoki kočolec siromak je prosil podpore pri „Radogoju“. Dr. Tavčar je zagrčal, ko je bila njegova prošnja na vrsti: „Če ni kejšen klerikalec!“ Podpora mu je bila odtegnjena, ker ga je Tavčar samo

sumničil, da bi utegnil biti klerikalec. Kar liberalci smejo, da poprašujejo najprej po svojih, to menda vendar še smemo tudi katoličani!

Mož beseda — figa mož. Izmed imenitne četvorice naših Janezov, ki so se tretji dan tega stoletja poganjali z vso vneto za državnozbornski mandat meglene naše metropole, bila sta brez dvoma najinteresantnejši prikazni na političnem obnebu neodvisni kandidat doktor Ivan Kunčič in pa znani boserfabrikant, ki navadno čuje tudi na domače ime Tavčarjev Johan. Kot pravi mož novega stoletja je prvoimenovani s kanoni streljal meglo, dočim je njegov tekmeč po zastarelemu kopitu minolega stoletja na vseh koncih in krajih delal — vodo. Zato pa je bil tudi prvi na podlagi meglene programa izvoljen enoglasno, dočim je drugi za njim samo ulovil največ kalinov na svoj vodeni program. Še bolj zanimiva sta pa bila naša Janeza v sladko ginjenem njunem medsebojnem občevanju. Dasi drug drugemu silno nevarna protikandidata, sta se vendar v občeznani krčmi „pri Škrjancu“ nekda prav po domače pozdravljala z intimno-kolegialnim pozdravom „Servus kolega!“ in na trdni podlagi te izredno iskrene kolegialnosti prišlo je baje med njima celo do nekakega kompromisa. Kompromis meril je na to, da nesebično drug za drugega glasujeta pri volitvi: doktor Kunčič za Tavčarja in Tavčar za doktorja Kunčiča. In glej čudo! Doktor Kunčič v resnici ni maral biti figamož, ampak pošteno in odkrito ostal je mož beseda, dočim je boserfabrikant Tavčar — zvest svojemu poklicu — samo vodo delal in Kunčiču ni oddal glasa. Kje je ostala Tavčarjeva obljuba? No, pa kaj se hoče: Stara navada je pač železna srajca — tudi v visoki politiki!

Iz Kranja se nam piše: Poleg znanega Gašperja, urednika in provisionsagenta „Gorenjca“, imamo v Kranju tudi še družega „macherja“ v politiki, ki potuhnjeno ruje in ščuje, v nevarnosti pa vselej v pravem času potegne rep, vsled česar se ga ogiblje vsak pošten človek, kakor kuge. Neka griža, znan tudi pod imenom d. . . . č, ki po milosti g. Pirca upravlja posel sluge in blagajnika v okrajni bolniški blagajni in česar aroganco morajo britko občutiti ubogi bolniki, vtika svoj nos v reči, katere ga čisto nič ne brigajo. Kaj pa je tebe treba bilo! Vsklikne človek nehote, ko vidi agitirati to človeče, kojega obzorje sega iz Kranja pa tja do Glinc pri Ljubljani. Gratuliramo g. Pirca! Zavarovancem pri „Dunavi“ povemo prihodnjič njegovo polno ime.

Zanimiva naslovna slika. List „Gorenjec“ je dobil z novim stoletjem novo naslovno sliko. Ker nam list sam ne razloži pomena te slike tolmačimo si jo približno tako le: Krilata prikazen v ospredji predstavlja kolporteurja „Gorenjca“, kateri ga ponuja poštenemu kmetiču, ki se ga pa, kakor se vidi, na vso moč brani, kakor nadležnega agenta. Tem bolj hlastno ga čita pod senčnatim drevesom mestno opravljeni človek gotovo liberallec. V ozadju nas iznenadijo Kranjske lepe cerkve, mesto katerih pa bi se, glede načel katere zastopa list, podal le Majdičev mlin. V črke je vpletena neka veja podobna brezovi metli. Na metli pa sedi genius „Gorenjca“ pripravljen, da jo vsak čas na nji popihne skozi dimnik. (Drugi pravijo, da se „genius“ drži na metli tako, kakor bi se hotel na „Gorenjčevo“ modrost podelati. Opomba stavca.)

Iz Križ pri Tržiču. Neko človeče pisalo je o meni v „Gorenjcu“, da sem ležal na blagoslovljeni zemlji na trebuhu, kamor so me položili liberalci. Vprašam ga, kedaj me je videl ležati na blagoslovljeni zemlji in pa kje? Morebiti se mu je sanjalo. Dokler mi na to vprašanje ne odgovori v „Slovenskem Listu“ do tistega časa je najpodležji lažnik in obrekovalec. Glede našega „Katol. izobraževalnega društva“, mu pa svetujem, da naj najprej pomeče pred svojim pragom. Izdere naj najprej brun iz lastnega očesa, potem naj pride, da izdere pezdir iz očesa udov našega društva.

Podpredsednik.

Ožja volitev v V. kuriji v Trstu. Pri ožji volitvi, ki se je vršila v nedeljo med slovenskim kandidatom dr. Rybašem in italijanskim Atilo Hortisem, je dobil slovenski kandidat 8414 glasov

italijanski pa 10.699, torej le 2285 glasov več, kakor slovenski. In Trst naj bi bil izključno italijanski. Jutri se vrši volitev v III. kolegij. Tudi tu Slovenci kandidujejo dr. Rybača.

V celjski mestni skupini je propadel slovenski kandidat dr. Dečko. Upajmo, da je zadnjič zmagalo nemško nasilje.

Dr. Mahnič v Rimu. Na božič je bil krški škof dr. Mahnič v Rimu. V cerkvi sv. Jeronima je služil sv. mašo. Ta cerkev ima privilegij, da se štirikrat na leto epistola in evangelij pevata v staroslovenskem jeziku. To se je zgodilo tudi med sv. mašo dr. Mahniča. Sprejet je bil v avdijenci pri sv. Očetu.

Z okrajnega glavarstva ljubljanskega. Okrajni komisar gosp. Rih. Wenedikter je prideljen notranjemu ministerstvu. Na njegovo mesto pri ljubljanskem okrajnem glavarstvu pride okrajni komisar grof Karol Küngl.

V peti skupini na Koroškem je izvoljen nemški nacijonalec dr. Artur Lemiš. Katoliška stranka je letos znatno napredovala in sam Lemiš je izjavil, da prihodnjič gotovo ne bo več izvoljen. Katoliška stranka je sklicala v Celovec shod svojih volilnih mož, da protestuje proti raznim nasilstvom od nasprotne strani. Shoda se je udeležilo nad 600 mož. Dal Bog, da se na Koroškem skoro popravi to, kar se je doslej zamudilo.

Prva podružnica „Slomškove zveze“ se je ustanovila za učitelstvo idrijskega okraja. Slava in čast nevstrašenim učiteljem in učiteljicam, ki se zbirajo pod praporom krščanstva!

Ljubljanski knezoškof — volilec. Premil. knezoškof dr. Anton Jeglič je šel volit dne 3. t. m., da je oddal glas kandidatu katoliške stranke. Hvala vrlemu vladiki za lepi zgled!

Nova izvirna Cankarjeva igra „Za na rodov blagor“ se bode na slovenskem odru prvič predstavljala 31. t. m.

„Slovensko vinogradniško društvo“ je razposlalo svoj cenik v novourejeni vinski zalogi, ki kaže ugodni napredek društva. Opozarjamo na današnji inserat.

Odlikovanje. Papež Leon XIII. je g. Ivan Mathianu, tovarnarju pohištvu v Ljubljani, podelil komturni križ k viteškemu redu sv. Silvestra.

Za vožnjo s parobrodom po Ljubljani je dobil g. K. Kotnik na Vrhniki od ministerstva, oziroma deželne vlade, koncesijo. Že spomladi misli napraviti parobrod, ki bo imel prostora za kakih 100 ljudi.

Nova železnica na Dolenjskem. Železnično ministerstvo je v sporazumu z deželno vlado g. J. Pavlinu v Ljubljani dalo dovoljenje za tehnične priprave v svrhu zgradbe ozkotirne železnice od trebanjske postaje mimo Mirne, Št. Ruperta, Mokronoga in Pijave do Dvora pri Št. Janžu.

V Istri v poreškem volilnem okraju je izvoljen Italijan dr. Bennati. Slovenski kandidat dr. Laginja je dobil 282 glasov.

Samomor. Na nekdanjem pokopališču sv. Duha v Celju so našli dne 4. t. m. ustreljenega mladega moža, katerega so spoznali po vojaški knjižici za Ivana Kramerja. Samomorilec je bil doma iz Kapel pri Brežicah ter bivši trgovec v Idriji. Pred par meseci je napovedal konkurz, a denar so mu našli na vrtu zakopanega. Strah pred kaznijo mu je najbrže potisnil revolver v roke, dočim se tudi domneva, da mu je neozdravljiva bolezen zagrenila življenje.

Katoliško politično društvo za sevniško-brežiški okraj „Sava“, katerega pravila je vlada potrdila, se ustanovi v Brežicah.

Umrla je v Brežicah pretečeno sredo gospa Luiza Razlag, 70letna vdova známega voditelja štajarskih Slovencev v prejšnjih desetletjih, dr. Fr. Razlaga.

Poskušen samomor. Trgovski agent Rudolf Čebulj se je pred vratni svojega stanovanja v Goriupovih ulicah v Ljubljani hotel ustreliti. Kroglja je nad desnimi očesom šla v glavo, a ni je prodrla, marveč je obtičala v kosti. Samomorilec, ki je trdil, da ga je pijanost zapeljala v poskušen samomor, so odpeljali v bolnišnico.

Drobne novice. Na Stolu je bil 3. t. m. mestni katehet ljubljanski g. Janko Mlakar. — Ogenj je uničil petim gospodarjem v Smrjah

na Notranjskem vse, kar so imeli pripravljenega za zimo. — Umeščen je bil na župnijo Vojsko g. Janez Gnjezda. — Lani so na Kranjskem odpisali 19.762 K zemljiškega davka in sicer v 65. občinah radi škode po toči, v 67. radi povodnji in v 60. radi trtne uši. — Umrl je v Ljubljani g. Jožef de Redange, posestnik zlatega križca za zasluge, na Opčinah je umrl g. Anton Nadrah, nekdanji župnik v Kontovelju, na Dunaju pa je umrl sin dvornega svetnika Šukljeja Fran Šuklje, sodni avskultant v Novem Mestu.

Slovenci zmagali so pri občinskih volitvah pri Veliki Nedelji na Štajarskem. Doslej je bila ta občina v nemških rokah.

Kako se delajo v Trstu volitve. Petdeset odstotkov slovenskih volilcev iz III. kolegija ni dobilo volilnih dokumentov. Mnogi volilci, ki so lani reklamirali volilno pravico in so bili sprejeti v volilne liste so letos izpuščeni.

Zvest narodu — do skrajnega. Iz Trsta se poroča naslednji ganljivi dogodek: Na volišče v Škednju je prišel pri ožji vclitvi, spremljan po lastnem sinu tudi nad 80letni častitljivi starček Josip Mrlak. Storitvega svojo domovinsko dolžnost ob tako grozni zimi in vračajočega se domov, zadela je starčeka kap. Umrl je v rokah svojega sina.

Umrl je v Varaždinu dne 8. januarja P. Gabrijel Mežnaršič, rojen v Novem Mestu 19. avg. 1868. l., stopil v red kapucinov 29. sept. 1890 leta.

Nevarno obolel je ljubljanski odvetnik dr. Mosche.

Razne stvari.

Bivši minister — samomorilec Bivši trgovinski minister Bela pl. Lukacs, generalni komisar ogerskega oddelka pariške svetovne razstave, je dne 7. t. m. z Fran Josipovega mosta v Budimpešti skočil v Donavo ter je utonil. Ga silci so ga potegnili mrtvega iz vode. Pl. Lukacs je bil zadnji čas bolan na živcih ter se je zdravil v nekem zdravišču v Pomazu pri Budimpešti, odkoder je zbežal, da izvrši samomor. Pokojnik je bil rojen leta 1847. v Zaladni. Ko je dovršil pravne študije, je dobil službo na najvišjem računšču. Leta 1872 je prišel v parlament. Leta 1886. je prevzel ravnateljstvo ogrskih državnih železnic. V tej lastnosti je uvedel zonsko tarifo. Pod Barossom je bil drugi državni tajnik v trgovinskem ministerstvu. Po smrti ministra Barossa je postal leta 1892. trgovinski minister. Leta 1895. je odstopil z ministerstvom Weckerlejevim ter postal tajni svetnik. Leta 1895. je postal vitez železne krone I. razreda. Lukacs je spisal več važnih narodno-gospodarskih knjig.

Delovanje usmiljenk v burski vojski. Za obe vojskujoči se stranki pogubonosna vojska v Južni Afriki se bliža polagoma svojemu koncu. Posledice te vojske čutijo tudi popolnoma nedolžne žrtve, in med te štejem, tako piše L. P. v „Danici“ v prvi vrsti katoliške misijone, ki imajo svojo postajo po krajih, kjer je divjala burska vojska. Hudo prizadete so zlasti usmiljene sestre, ki so razvile prav v onih mestih, kjer je najbolj divjal ljut boj, svoje plodonosno, požrtvovalno delovanje. Njih z velikim trudom sezidani zavodi leže v razvalinah, huda šiba vojske se ni ognila. A za blagor človeštva vneta srca usmiljenk ni potrla njih nesreča, ampak prav v najbolj viharnem času so pokazale te sestre, kako se dela v duhu Kristusovem. V najhujšem bojnem metežu, ko je rušil strel za strelom njih poslopja, se niso zmenile za lastno nevarnost, ampak junaško so se podale na bojišče, kjer je umiral vojak za vojakom, kjer so se posvetile usmiljenke. Bur ali Anglež, kristijan in nekristijan, prijatelj ali sovražnik, z isto ljubeznijo so tolažile umirajoče in jim lajšale zadnje zdihe, obvezovale ranjence in odnašale na varen kraj. Tu so pokazale usmiljenke, kako se deluje v Kristusovem duhu, in ni čuda, da se spoštovanjem izražajo o njih protikrščanski listi in jih postavljajo kot uzornice usmiljenkam svoje vrste. Kako so se priljubile po svojem požrtvovalnem delovanju vsem bojevnikom, kaže nam najbolj poročilo nekega angleškega časopisa

„Tablet“. Članek za člankom namreč pripoveduje, da za mrzlico obolele vojske obojega tabora ni zamogla ukrotiti in umiriti močna moška roka; besneč so podili od sebe bolniki svoje strežaje, a če se je prikazala ob nji strani usmiljenka, plegla se je njih besnost in milo so prosili prostaki, izrecno zahtevali častniki usmiljenke v svojo postrežbo. Tolažilna beseda iz ust redovnice bil jim je hladilni balsam, in marsikak vojak, prej zagrizen protikatolik je pripoznal, da je zelo popolna vera, katere pristaši hočejo na enak način radovoljno doprinašati dela usmiljenja. Junak mesta Mafekinga, general Baden-Powell je poslal prednici usmiljenk znesek 98 funtov šterlingov kot malo zadostilo za njihov trud in oddal ob enem pismo, v katerem se zahvaljuje za njih požrtvovalnost in pravi: „Vem, da sam denar Vam ne more poplačati Vašega truda, a v malo zadostilo, v znamenje našega priznanja sprejmite to malenkost; zasluge Vaše pa Vam zmore v popolni meri povrniti le Bog.“ Istotako Angleži iz domovine pošiljajo izraze hvaležnosti na posamezne zavode usmiljenk v Južni Afriki, a ne samo to. Ustanavljajo posebna društva, ki imajo izključno namen, zbirati denar, s katerim zgrade porušena poslopja usmiljenk in povrnejo škodo, ki so jo trpele tekom vojske. K tej družbi pa ne pristopajo le katoličani in nekatoličani, celo zagrizeni očitni sovražniki sv. vere prispevajo visoke svote. Vedno bolj spoznavajo, da tako imenovana mrtva roka je mrtva le v očeh nasprotnikov, ker ne delajo v duhu sveta, ampak v duhu Krista, da naj ne ve levica za dar, ki ga da desnica. Mrtva roka deluje — živo!

Kako se podkupovanje prič kaznuje. Pri Hilsnerjevi aferi so delali židje s silnimi denarnimi sredstvi. Žid Sim ponudil je orožniškemu postajevođu Klenovecu 50.000 gld, ako bi orožniški postajevođa označil pred sodiščem kot morilca drugo osebo in ne Hilsnerja. Klenovec ni vzel 50.000 gld., ampak je žida naznanil sodišču. Žid Sim je bil obsojen — na osem dni zapora! Tej vesti pristavljamo še, da se je zagovornik Hilsnerjev dr. Auredniček proti obsodbi Hilsnerja že zopet pritožil.

Letošnja zima. V Slavoniji je letos toliko snega, da imajo vlaki vedno veliko zamude. Na kvarnerskih otokih pa vlada strašna burja. V Senju ljudje niti iz hiš ne morejo. Parniki ne morejo na morje, vožnja do Opatije je ustavljena. Tudi v Trstu je silna burja in mraz. Morje je nemirno, voda, ki pljuska na obrežje, zmrzuje sproti, hoja ob kraju brega je vsled tega nevarna. Delo v pristanišču počiva, mraza je stalno 7-7° pod ničlo. Tudi v Gorici je letos taka zima, kakoršne ljudje ne pomnijo že dvajset let, mraza je že štiri dni 6-8° pod ničlo. V Italiji je tudi letos huda zima, tako govore poročila iz raznih krajev Italije.

Splošni shod Židov. Te dni se je vršil v Berlinu pogovor raznih židovskih društev, da se skliče splošni shod Židov.

„Matica Hrvatska“ ima 11.033 članov. Kedaj bo „Slovenska Matica“ dosegla to število?

Grozen zločin se je dogodil dne 8. t. m. na Dunaju. Neki mizarski pomočnik, Štefan Waniek, 23leten mladenič, je udril v stanovanje neke delavske rodbine z namenom, da stegne svoje roke po tujem imetju siromašnih ljudi. Dotični delavec je bil že na delu in tudi žene ni bilo doma, le dva otroka, jeden poldrugoleten, drugi pa šestih mesecev, sta ležala v postelji. Lopov je torej mogel pričakovati, da neovirano izvrši svoje „delo“. Ali prišlo je drugače. Žena je prišla domov in je, zapazivša lopova, jela kričati na pomoč. Lopov je zbežal po stopnicah, a ker je žena kričala za njim, se je obrnil v hipu, potegnil samokres ustrelil in zadel ženo tako, da je kmalu na to umrla. Na to je zločinec bežal na ulico in se je mej begom dvakrat ustavil in zopet streljal, tako, da je smrtno zadel še eno osebo in dve smrtno ranil. Slednjič pa je zagnal samokres, nekega redarja, katerega je tudi ranil. Ko se je slednjič posrečilo ugnati ta poživljeni stvar, je bila nabravša množica tako razkačena, da bi bila na mestu razstrgala zločinca, da ga niso varovali redarji.

GLASNIK.

Kje je socijalna demokracija.

To vprašanje se nam vsiljuje, ko premišljujemo izid državnozbornih volitev. Peta skupina pokazala je jasno, da je v Avstriji samo le še sled socijalne demokracije. Devet poslancev izmed dvainsedemdeset se pač ne more imenovati vspeh agitacije kakor jo običajno vrši socijalna demokracija. Devet zastopnikov „delavstva“ ni pač v nobeni razmeri z ogromnim številom delavcev v naši državi. To dejstvo nam priča jasno, da avstrijsko delavstvo v ogromni večini ni socijalno-demokratsko.

Ako se ozremo na volitve na Kranjskem, moramo reči, da socijalnih demokratov niti ni. Tistih borih 3000 glasov, ki jih je dobil Kopač se zgubi v ogromnem številu krščanskih volilcev skoro brez sledu. V Ljubljani sami je socijalna demokracija pokazala popolno onesposobnost. Ako pomislimo, da se je z vsemi silami agitiralo za Kopača in je ta dobil le nekaj čez 600 glasov, moramo reči, da so v teku treh let socijalni demokratje pri nas zelo nazadovali. In če je v mestni skupini v Ljubljani dobil Železnikar samo 7 glasov, je to vničevalno za stranko. Toda tako je moralo po naravnem razvoju priti. Socijalnim demokratom se je vedno oznanjevalo sovražstvo do krščanstva in krščanskih političnih strank. V tem so pridno sekundirali „Narodu“, ter ta list po večini imeli za svojo evangeljsko knjigo iz katere so zajemali prav tisto, kar se jim je oznanjevalo po shodih. Ni čuda, da so volili vkljub obljubam socijalni demokratje raje Tavčarja kot Železnikarja, saj so videli v njem mojstra načel, ki jim najbolj ugajajo. Na socijalno demokratskih shodih se bore malo sliši o kakih socijalnih nazorih, pač pa veliko o zabavljanju na duhovnike, cerkev, krščanske socijalce in vse, kar nosi znake krščanstva. Zato so pa tudi vspehi takega „dela“ popolnoma primerni.

Toda ne samo zabavljanje proti veri in duhovenstvu, marveč kleče-plaztvo pred liberalnimi mogotci, je vrglo socijalno demokracijo tako, da je sedaj na znotraj popolno razdejana, na zunaj pa brez ugleda in pomena ter popolnoma na tleh.

Iz teh dejstev, ki se dajo prijati z roko, pač vsak lahko razvidi, da socijalna demokracija pri nas ne more ničesar storiti za delavski stan, tudi tedaj ne, ko bi kaj hotela, ker nima nikake zaslombe. Delavski stan, ki je v svojem jedru zdrav, se raje oklepa krščansko-socijalne misli, v kateri mu je upati boljše prihodnosti. In to je tudi prav, saj sanje socijalne demokracije ne morejo priti v človeški družbi nikdar do splošne veljave, in če bi prišle, bi bil izmed vseh najbolj tepen delavec sam, ker bi si s svojim delom nikdar ne mogel prislužiti več, kakor bi mu diktirala vsegamogočna uprava. To spoznava delavstvo čimdalje bolj in se tudi čimdalje bolj ogiba socijalne demokracije. Ako je imela do sedaj v kakem krogu soc demokracija kak vspeh je to pripisovati skrajnemu terorizmu agitatorjev in pa nevednosti ljudstva. Kakor hitro je pa delavstvo poučeno, obrne se proč od prisiljenih osrečevalcev.

Zadnje volitve so pokazale jasno, da pri nas socijalna demokracija nima nobenega vpliva na javnost in na gospodarski položaj delavstva. Zato treba krepko povzdigniti zastavo kršč. socijalizma in delavstvo še krepkeje organizovati, da bode zmožno izvojevati si svojih pravic in gmotnega zboljšanja. Na noge torej prijatelji in somišljeniki, pa tudi vi, ki ste do sedaj tavalili v mlakuži socijalne demokracije. Podajmo si roke v skupno delo na pošten poti! Naš boj velja nenasitnemu kapitalizmu, brezmejnemu izkoriščanju delavstva in pa brezsravnim korupciji, ki jo zanaša mej nas liberalno brezboštvo in brezverstvo.

Načelo pravičnosti mora veljati tudi delavskemu stanu. Toda to se bode le tedaj zgodilo, ko zberemo v skupno delo vse naše poštene moče, ki jim je mar blagor lastnega stanja.

Socijalne demokracije, ki je strašila mej nami, skoro ni več. Ves čas svojega življenja ni

za delavce storila ničesar, zato tudi ne žalujemo nad njenim grobom. Pač pa kličemo vse one, ki so res dobre volje storiti kaj v socijalnem oziru, da se pridružijo mogočnemu krščansko-socijalnemu toku in tam posvete svoje moči blagru delavskega stanja!

Delavske drobtine.

Naša zmaga. V peti skupini na Kranjskem, Spodnjem Štajarskem in Goriškem prodri so trije možje našega mišljenja. Krščanski socijalci smo lahko ponosni na to zmago, tembolj, ker so socijalni demokratje združili za svoje moče sramotno nizko število glasov in vsa liberalna sleparstva niso nič pomagala. Krščanski možje le še naprej odločno in brez strahu v boj. Ljudstvo je z nami! Živio naši poslanci dr. Šusteršič, dr. Gregorčič in Žičkar!

Javno predavanje bode zopet prihodnje sredo ob 1/2 8. uri zvečer v „Katoliškem Domu“. Predaval bode g. Godec o zvezdostopju.

Shod. Jutri dopoldne ob 10. uri bode v dvorani „Katoliškega Doma“ shod „Slov. katol. delavskega društva“, na katerem se bode razpravljalo o preteklih volitvah in o pomenu organizacije. Želeti je obilne udeležbe.

Za železničarje. Došla nam je prva letošnja ševilka železničarskega lista „Semaphor“, ki se posebno odlikuje po svoji znanstveni in kolikor se tiče polemike dostojni vsebini. List stoji na kršč. soc. temelju, zato ga najtopleje priporočamo somišljenikom železničarjem. List izhaja dvakrat na mesec in stane celo leto 6 K, za pol leta 3 K 20 v, ter se naroča pod temle naslovom: Oesterreichische Eisenbahn-Zeitung „Semaphor“ Wien XV. Kohlenhofgasse 7.

„Christlichsoziale Arbeiter Zeitung“, Wien VII. Kaiserstrasse Nr. 8, stane celo leto 4 K, izhaja vsak teden ter je osrednje glasilo kršč. soc. delavske organizacije. Somišljeniki naročajte ta list!

Samo jednega poslanca imajo soc. demokratje na celem Češkem ki je industrijska dežela in poplavljen z inteligentnim delavstvom in še ta jedini poslanec je izvoljen mej češkimi Nemci in ne mej Slovani. Vse druge dosedanje soc. demokratske poslance so Čehi zapodili v kot.

Novo naše društvo. Pri Sv. Pavlu pri Preboldu se ustanavlja katoliško izobraževalno društvo.

Socijalni demokratje mej seboj. „Leipziger Volkszeitung“, socijalno-demokratsko podjetje ima stavko tiskarjev. Vsako pogajanje so soc. demokratski voditelji tega podjetja odklonili. Tako delajo z delavstvom soc. demokratje ondi, kjer imajo moč v rokah in kjer bi lahko v dejanju pokazali, kako se mora postopati z delavcem. Glavna skrb soc. demokratskih voditeljev, je skrb za — lastni žep. Delavec jim je le do tedaj dober, dokler zanje nabira krajcarje.

Nesebičnost — socijalno-demokratskih vodij. Stavka delavcev v antverpenski luki je nakrat končana. Trajala je tri tedne. Stavka se je končala tako naglo, da nihče ni vedel pravega povoda za tako hiter konec, ker se ni ugodilo nobeni delavski zahtevi. „Kölnische Zeitung“ pa je pravi vzrok razkrinkala takole: „Delavci so sklenili vodjem ustanka vsled slabega stanja blagajne ustaviti plačo, katero so dobivali kot predsedniki soc. dem. društev. Kakor bi se odrezali, bili so vodje takoj nato zato, da se stavka konča, in res se niso hoteli nič brigati za nadaljevanje stavke“. Tako torej! Soc. demokratski vodje so samo toliko časa za stavko, dokler lahko delavce izsesavajo, kakor so jih pri zadnji stavki na Češ. em, kadar pa se zmanjšajo dohodki soc. demokratskih vodij, takrat neha tudi njihova „nesebična ljubezen“ do delavcev!

Strajk v Idriji. Dne 18. novembra 1900. je zboroval v Ljubljani jedinstveni urad. Pri istem sta bila med drugim sprejeta naslednja predloga zastopnikov delavcev idrijskih: 1. ad I. Zahteva delavcev, da bi bili vsakih pet let pomaknjeni v višji plačilni razred, ni neprimerna. 2. Terjatev za zvišanje obstoječe navadne dninske plače „Herrenschiefealohn“ v obsegu, kakor je v stavku pod II. a in c stavljena, je popolnoma

opravičena. Zvišala naj bi se namreč bila temeljna plača za 60 odstotkov, in sicer takoj s 1. januarjem 1901. — Dne 6. decembra 1900 je rudniška direkcija razglasila odgovor: Z odlokom z dne 1. dec. m. leta, št. 30.318 pa c. kr. poljedelsko ministerstvo zvišanja temeljne plače za 60 odstotkov ni privolilo in je odredilo, da novo plačilno pravilo, katero se sedanjemu stanju razmer prilega in katero bo tudi za preskrbnino merodajno — izdelal. — Začasno je ministerstvo zvišalo temeljno plačo z dnem 1. januarja 1901 za 15 odstotkov. Delavci so se sedaj shajali matljivo na raznih shodih in konečno sklenili, da napravijo štrajk v sredo 2. januarja. V nadi, da ministerstvo vendarle ugodi delavcem, preložili so konečno še do ponedeljka 7. januarja. Toda štrajk, ki je bil napovedan za 7. januarja, se je izjalovil. Tuji socijalno-demokratski agitatorji so nagovarjali v nedeljo popoldne na shodu pri Schmeilerju tukajšnje rudarje, naj ne štrajkajo in po noči so hodili zaupniki od hiše do hiše rudarje klicati, naj gredo v ponedeljek zjutraj na delo! Pol leta so se delavci dali od socijalističnih agitatorjev za nos voditi, da bodo štrajkali, in ko je prišel odločilni dan, so jim odsvetovali štrajk! Dal Bog, da bi idrijski rudarji vendar že spregledali, kako jih v nezadovoljnost zapečujejo socijalisti, a pomagati jim prav nič ne morejo! Od 650 delavcev, ki bi bili morali zjutraj iti na šichto, je zamudilo samo 79 svoje delo. Popoldne je bila šichta normalna! Upamo, da ministerstvo izpolni obljubo in res takoj prične z urejevanjem temeljnih plač, ker je potreba zlasti v bolezni velika.

Božičnica krščanskih delavcev v Prevaljah. Društvo krščanskih delavcev v Prevaljah je tudi letos napravilo lepo božičnico. Rado stnega obraza so se ozirali vsi na krasno božično drevo. Bilo je krasno in bogato obdarjeno; hvala gospodičnam, ki so delavcem na ljubo toliko darovale daril in časa. Svečanost se je začela na novo leto ob 3. uri popoldne s petjem domačega cerkvenega zbora. Č. gosp. Trepal, tajnik društva, je imel umesten govor; pokazal je vse zasluge, katere ima krščanstvo za delo. H koncu se je začela vesela „dražba“, ki je vsled živahnega mešetarja gosp. predsednika Rupnika, ter vsled nesebične darežljivosti povabljenih gostov, prinesla okoli 35 gld. Povrni Bog! Veja za vejo se je kupovala; skoro nobena ni šla pod krono. Smeha, presenečenja, prevare, je bilo dovolj. Predsednik g. Rupnik, ki z veliko skrbjo deluje za društvo, se je konečno zahvalil vsem dobrotnikom, med katerimi je prvi domači č. g. župnik Kesnar.

Kako skrbe soc. demokratski voditelji za delavca. Železniški delavec Čabrun v Bludencu je pri neki železniški nesreči dobil toliko poškodbo, da je bil upravičen tožiti erar za odškodnino. Obrnil se je na socijalno-demokratskega „Rechtschutzadvokata“ žida dr. Frieda na Dunaju. Ta je takoj zahteval, da mu bode moral delavec dati 15 odstotkov od one svote, katero bode dobil kot odškodnino. Čabrun je dobil 14.000 K in je moral socijalno-demokratskemu pravnemu prijatelju izplačati 2100 K, dasi žid ni naredil družega, nego da je sestavil tožbo in se jedenkrat peljal k sodišču. In za vse to je soc. demokratskemu pravnemu zastopniku moral ubogi delavec plačati 2100 K.

„Črni“ — delavski neprijatelji. Po nasprotnih listih se mnogo piše, da je olomuški knezoškof sovražnik delavcev. Ta „sovražnik“ delavcev plačuje svojim delavcem samo pri enem podjetju 27.000 K v bratovsko skladnico, dočim bi po postavi moral plačati le 14.000 K za zavarovanje proti bolezni in neugodam. Svojim delavcem je knezoškof na lastne stroške sezidal tovarniško bolnico ter jo udobno opravil. Delavcem se ne odbije opravičene prošnje. Ali tako delajo liberalni kapitalisti? Kje je v vrstah tistih, ki psujejo duhovnike, kak bogatin, ki bi tako postopal s svojimi delavci?

Prosimo opetovano svoje somišljenike, naj nam točno poročajo o gibanju naših društev in o delovanju naših mož ter o rovanju nasprotnikov.

Cekar. V zadnjem dopisu sem obljubila, ako ženstvo ne bo podpiralo naših zagriženih

nasprotnikov, da bom rada večkrat kaj iz „cekarja“ stresla. Ker pa ne vem, koliko uspeha sem dosegla s svojim pozivom, ponavljam še enkrat, že tolikokrat ponavljani: Svoji k svojim! Seveda, da se to stori, je treba ljudi poznati, kake „farbe“ so. Dopisnik v zadnji številki „Slov. Lista“ je izjavil vrlo srečno misel, da bi se sestavil seznamek liberalnih in katoliških trgovcev, obrtnikov, gostilničarjev itd. in po tem seznamu naj bi se vsi, ki simpatizujejo z kat.-narodno stranko, natančno ravnali. Nobeden naj ne bo „na glavi šopast“, da bi podpiral liberalne krokarje. Sicer pa mislim, da ne bo v škodo, če se od časa do časa tudi v moj cekar kak tak ptiček vjame. Za danes bodi dovolj, če omenim — začela bom pri čevljih — čevljarja Podlesnika. To Vam je fanatiziran nasprotnik vsega, kar je s cerkvijo združeno (da je strasten agitator Tavčarjeve barve, mi ni treba posebej praviti). Ko so bili zadnjič na ljubljanskih vogalih lepaki o zmagi dr. Šusteršiča prilepljeni, ni mogel drugače svoje jeze pokazati, kakor da je sam mej saboj zagodrnjal: „Prokleti hinavci!“ gotovo si ni mislil, da tik njega „cekar preži“. Sicer vem še za mnogo enacih „čednosti“ tega „Sokola“, pa me ni volja vseh natanko opisavati. Da me pa ne bo kdo za dokaze tirjal, naj povem, da se je nedavno v družbi po duhu sebi enakega polirja, ki mu je besedica „gospod S“ najslajša na svetu, in še nekaj drugih a boljših ljudi, tako grdo izražal o duhovnikih, o spovedi in sploh o svetih rečeh, da se mora vsakemu poštemu človeku gabiti. Da, celo nad tem se je spodtikal, ker se rabi pri sveti maši in sploh za najsvetejši zakrament zlata posoda. Kaj ne lepa duša to! No, zdaj mislim, bo vsakdo vedel, da ta mojster ni

sposoben, da bi delal čevlje za kršč. misleče občinstvo; zato naj dela samo „na kveder“. Vozi pa svoje delo tudi po sejneh, žal, da ga ne morem poštenim in zavednim ljudem zaznamovati. — Zdaj bi pa rada še neke stvari omenila, in sicer, zadnje „vojske“. Nekaj imam prav na dnu cekarja, pa se — urednikovega koša bojim! Pa — bodi kakor hoče — povedati hočem, da se meni mnogi zde prave mevže, ki bi jim bolj pristojala zemlja, kakor glasovnica. E, kati vse „ošnofa“ in zato vé za celo vrsto pajacev, ki vedno v cerkvi čepé, kadar je pa čas pokazati, da so odločni katoliki, pa zbeže, kakor miši v luknjo. Take možiceljne bi jaz po leti v prosó za stražo postavila; ko bi ne bili možje taki kimovci, bi Johana s svojima sinovoma tako globoko štrbunknila, da bi nikdar več ne skušala prilezti do časti državnega poslanca. Katra.

„Slovenski List“ se prodaja v Brusovi (Štefeti) prodajalnici pred Škofijo in pri g. Podrekarju na sv. Jakoba trgu. Številka po 14 h.

Na prodaj je malo posestvo

z že poslujočo usnjarijo in popolnoma na novo opravljeno delavnico v nekem večjem trgu ob železnici blizu Ljubljane, in sicer po ceni in po ugodnih plačilnih pogojih takoj, ali pa se tudi dá v najem.

Ponudbe pod „usnjarija“ do 1. februarja na upravništvo tega lista.

Svoji k svojim!

„Slovensko vinogradniško društvo na Glincah“

priporoča svojo bogato, izvrstno urejeno zalogo zanesljivo pristnih **dolenjskih, štajarskih, isterskih, vipavskih in goriških** vin, kakor tudi **fino vino v steklenicah**.

Mašno vino si je društvo samo prešalo.

Naróča se pod naslovom:

„Slovensko vinogradniško društvo“ v Ljubljani.

Svoji k svojim!

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!

Stanje ulog 30. sep. 1900: **čez 5 milij. K.**

Denarni promet v devetih mesecih: **čez 17 milij. K.**

Ljudska posojilnica

preje Gradišče štev. 1. — **Sedaj: Kongresni trg št. 2, I. nadstr.**
Sprejema

Hranilne vloge

vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan ter obrestuje po

 4 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{0}$

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsacih vloženih 100 glđ. čistih 4 glđ. 50 kr. na leto.

Stanje hranilnih vlog 30. septembra 1900:

5,853.620 K 97 h.

Promet v 9. mesecih od 1. jan. do 30. sep. 1900.

17,740.643 K 16 h.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje kaj prekinilo. — Za nalaganje po pošti so poštno hranilnične položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 1. oktobra 1900.

Dr. Ivan Šusteršič,
predsednik.

Anton Belec,
posestnik, podjetnik in trgovec
v Št. Vidu nad Ljubljano.

Josip Jarc,
veleposestnik v Medvodah.

Dr. Andrej Karlin,
stolni kanonik v Ljubljani

Odborniki:

Karol Kauschegg,
veleposestnik v Ljubljani.

Matija Kolar,
župnik pri D. M. v Polji.

Ivan Kregar,
načelnik (krajne bolniške blagajne
v Ljubljani

Frančišek Leskovic,
zasebnik in blagajnik »Ljudske posojilnice.«

Josip Šiška, knezoškofijski kancelar,
podpredsednik.

Dr. Viljem Schweitzer,
odvet. koncipijent v Ljubljani.

Gregor Šlibar,
župnik na Rudniku.

Dr. Aleš Ušeničnik,
profesor bogoslovja v Ljubljani.